

ANNEXES

ANNEX 1: Taula del desenvolupament infantil (0-5) de Haizea-Llevant.

ANNEX 2: Taula de respostes dels infants a l'adult en la prova de la Situació Estranya i els patrons de vinculació organitzats que mostren.

ANNEX 3: Recull de factors de risc associat als progenitors i als infants.

ANNEX 4: Recull de factors de risc associat als progenitors i al menor.

ANNEX 5: Llistat de situacions de risc social.

ANNEX 6: Llistat de situacions de desemparament.

ANNEX 7: Diagrama del Sistema Català de Protecció als Infants i Adolescents a Catalunya.

ANNEX 8: Programa de formació del Departament de Benestar social i Família.

ANNEX 9: Quadre resum de les Necessitats Infantils.

ANNEX 10: Fitxes de treball corresponents als continguts a treballar a la sessió 4 de l'activitat formativa plantejada.

ANNEX 1

**Taula del desenvolupament infantil (0-5) de Haizea-Llevant.
Font: Recurs de Maternatge del Consorci Benestar Gironés-
Salt.**

ANNEX 2

INFANT SEGUR ("B")

B1. Poca aflicció en la separació encara que queda clar que el nen/a prefereix que el progenitor estigui present i ho expressa amb somriures, mostra de joguines etc. més que a través de buscar la proximitat.

B2. Evita en la primera reunió, busca proximitat en la segona.

B3. Molt segur. Plorar o cerca al progenitor durant les separacions. Un cop l'adult torna es reuneix amb ell sense evitar-ho. Busca activament la proximitat i el contacte amb el progenitor en la segona reunió i tot i la aflicció es calma fàcilment i torna al joc.

B4. Preocupació exagerada per mantenir la proximitat i el contacte. Li costa més que als altres nens B calmar-se en les reunions, es manté a prop de l'adult després de la segona separació.

INFANT EVITATIU ("A")

A1. Extremadament evitatiu. No mostra aflicció al ser deixat sol. S'allunya del progenitor en la reunió. Sense signes d'aflicció o cólera. Absència de cerca de proximitat.

A2. Moderadament evitatiu. Possiblement afligit quan està sol/a però sense aflicció amb l'estrany/a. En la reunió pot aproximar-se al progenitor però després virar per a allunyar-se, signes lleugers de cólera per mitjà d'empènyer quan és alçat en braços però torna a la neutralitat, l'evitació i l'exploració.

INFANT AMBIVALENT/RESISTENT ("C")

C1. Enutjat-furiós. Cerca activament el contacte durant la reunió, però vacil·la entre buscar i rebutjar a la progenitora, per exemple realitza demandes de contacte combinades amb empènyer rebutjant o fins i tot copejant. Pot jugar bé abans de la separació. Enutjat-furiós. No es calma fàcilment.

C2. Passiu. Altament contrariat durant la separació. En la reunió demanda contacte a través del plor feble més que grimpant o caminant. Senyals d'enuig presents però subtils i mudes. Exploració escassa o absent. No es calma en la reunió.

Taula de respostes dels infants a l'adult en la prova de la Situació Estranya i els patrons de vinculació organitzats que mostren. Font de referència: Marta Sadurní Brugué (2011)

ANNEX 3

Recull de factors de risc associat als progenitors i als infants. Font de referència: Document marc de l'EAIA Gironès.

FACTORS DE RISC ASSOCIATS ALS PROGENITORS I ALS INFANTS

A. INDIVIDUALS

0. Antecedents familiars

Història d'abandonament, negligència, d'abús, manca d'afecte, desestructuració familiar o maltractament en la pròpia infància.

Creixement en medis amb patologies o dificultats importants (medis inadaptats, delinqüencials, amb toxicomanies, trastorns..)

Antecedents d'infància en institucions (centres, presons, internats...)

Antecedents d'haver estat víctima o agressor d'abusos sexuals.

Vivències i/o patiment d'abandonament i negligència per part dels seus progenitors.

Pèrdues o morts en la seva història familiar.

Absències de les figures parentals.

Separacions traumàtiques.

Establiment de vincles inadequats.

Procés d'adopció o acolliment amb vivències negatives.

Rols parentals o familiars difusos o intercanviats (relacions entre familiars amb grau de consanguinitat molt proper..)

Absències i confusions respecte la seva història familiar.

1. Salut física

Consum de tòxics (alcoholisme i altres addiccions)

Malalties invalidants, contagioses (sense la cura necessària)

Hàbits i conductes de risc

Manca d' autonomia / habilitats socials.

Dificultats d'adaptació.

Manca d'autocontrol.

Tolerància minsa a la frustració.

2. Salut mental

Causes psicològiques i emocionals

Immaduresa emocional

Patologia mental (psicosis, depressions..)

Disminucions físiques, psíquiques i/o sensorials.

Malalties físiques cròniques o terminals.

Inestabilitat emocional

Trastorn de personalitat.

3. Activitats marginals

Prostitució

Conducta violenta, antisocial o delictiva

Empresonament o antecedents policials

Violència i agressivitat

Ingressos econòmics desconeguts

B. ASSOCIATS A L'ESTRUCTURA FAMILIAR

1. Estructura i dinàmica familiar

Antecedents de pèrdua de guardes
Desestructuració familiar (confusió de rols, cicle vital, disfuncionalitat, sense límits ...)
Família nombrosa
Família monoparental
Paternitat/maternitat adolescent
Violència masclista
Violència intrafamiliar
Separació dels pares
Inestabilitat de parella (crisis i conflictes)
Família amb un membre hospitalitzat o malalt greu..
Mort d'un dels progenitors
Familiars amb antecedents o amb mesures de protecció (germans, fills...)
Diferència generacional important entre pares i fills

C. ASSOCIATS AL CONTEXT SOCIO-ECONOMIC I CULTURAL

1. Laboral- econòmic

Situació d'atur cronificada, sense voluntat de canvi i amb manca de recursos personals per cercar feina o per treballar.
Inestabilitat laboral,
Ingressos deficientes
Modus vivendi de pobresa, marginalitat, delinqüencial, mendicitat, empresonament.. exclusió social
Economia condicionada per ludopatia o toxicomania
Pobresa, marginalitat i mendicitat

2. Habitatge

Entorn desafavorit socialment, marginació ambiental
Desnonaments reiterats
Manca d'habitatge o en males condicions per l' habitabilitat, confort i/o seguretat
Insalubritat o condicions sanitàries molt deficientes per l'habitabilitat.
Itinerància, manca d'assentament, canvis de domicili...
Amuntament per manca d'espai a l'habitatge

3. Organització de la llar

Organització quotidiana i domestica caòtica
Organització laboral que dificulta la cura dels menors
Absències perllongades dels progenitors de la llar (excés de vida social, de feina...)
Indiferenciació de rols.
Manca d'estabilitat al nucli (canvi de persones, parelles...separacions i reconciliacions..)
Manca de família extensa o relacions conflictives

4. Xarxa social i familiar

Aïllament social
Aïllament cultural
Inadaptació social
Agressivitat amb l'entorn.
Manca de xarxa familiar i social (tant a nivell formal com informal)
Pertànyer a col·lectiu amb rebuig social
Relacions veïnals i amb l'entorn conflictives

Immigrants en procés de inserció socioeconòmica
Viure en un entorn desfavorit socialment
Nuclis acollidors per delegació familiar (imperatiu moral)
Entorn social que ofereix imatges identificatives no desitjables.
Entorn social predisposat a rebutjar al nucli per les seves característiques (perjudicis ètnics, intolerància, actituds agressives o repressives..)
Desajusts entre la cultura d'origen i la nova cultura.
Dificultats idiomàtiques

D. ASSOCIATS A LES HABILITATS PARENTALS

1. Habilitats parentals

Capacitat d'apego - vinculació als fills

- Dificultat o manca de vinculació amb el fill.
- Actituds inapropiades respecte el fill (rebuig, ignorància, despreci..)
- Fills no desitjats per algun dels dos progenitors
- Potencial de base biològica
- Pròpies experiències de vincle: història d'abandonament, maltractament o negligència en la infància
- Institucionalització
- Factors ambientals que facilitin o obstaculitzin, existència d'usurpació del rol parental, incompatibilitat d'horaris laborals....

Empatia

- Incondicionalitat
- Reconeixement de les necessitats
- Incapacitat per entendre al fill. Verbalitzar i reflectir sentiments i emocions del nen
- Incapacitat per posar-se al seu lloc (empatia)
- Interès per les emocions, interessos i opinions del nen
- Transmissió d'afecte i comprensió de les demandes d'afecte del nen
- Acceptar el contacte íntim: tàctil, visual i lingüístic.

Models de criança

- Transmissió de models familiars
- Mecanismes d'aprenentatge
- Desconeixement de les funcions inherents al rol parental
- Desconeixement del procés evolutiu del fill i de les seves necessitats

Capacitat de participar de la vida comunitària, aportant i rebent atencions i suport social

- Incapacitat de demanar, aportar i rebre ajuda de la xarxa familiar i social.
- Incapacitat de protegir als fills d'agents externs negatius

Aspectes propis en l'exercici del rol parental

- Pautes educatives inadequades i incoherents (disciplina física, manca de límits..)
- Manca o absència de normes i pautes educatives.
- Escoltar i respondre a les preguntes del menor adequat a l'edat
- Disciplina inadequada (per excés o per manca d'implicació- límits difusos o molt rígids...)
- Manca d'interacció i/o comunicació pares-fills
- Mancances importants en l'exercici del rol parental.
- Adquisició d'un rol parental inadequat (difus, intercanviat...)
- Delegació del rol parental.

- Poca consciència de dificultats personals
- No acceptació o no implicació en el tractament i/o intervenció professional

FACTORS DE RISC ASSOCIATS A L'INFANT

1. FÍSICS I BIOLÒGICS

Alimentació

- No adaptada per edat
- Quantitats insuficients i no variades
- Horaris i rutines no adequades per edat
- Manca d'hàbits, higiene i lloc inadequat..
- Manca de seguiment i suport a les nnee(intoleràncies, al·lèrgies,
- Existència de diagnòstic mèdic de desnutrició, obesitat...)

Temperatura

- Condicions de temperatura inadequada, excés de calor o fred al domicili)
- Vestimenta inadequada a la climatologia,
- Roba de llar inadequada a necessitats, mantes,

Higiene

- Manca d'hàbits d'higiene adients
- Manca d'higiene corporal
- Higiene del vestit inadequada
- Existència de diagnòstic mèdic de malalties de la pell i infeccions per higiene inadequada, (sarna, ferides mal curades...)

Son

- Ambient inadequat (no protegit, intranquil i sorollós...)
- Hàbits de son inadequats
- Son insuficient segons l'edat

Activitat física - exercici i joc

- Manca d'ambient estimulant: sense objectes, ni joguines, ni altres nens
- Manca de llibertat de moviments a l'espai
- Aïllament del contacte amb elements naturals: aigua , terra, plantes, animals, etc
- Manca d'hàbit de passeig, caminades, excursions, etc

Protecció de riscos reals integritat física

- Supervisió i cura inadequada a l'edat, tant en l'habitatge, com en l'entorn i en el transport.
- Organització de l'habitatge inadequat a la seguretat: (localització endolls, detergents, electrodomèstics, escales , finestres i mobles).
- Entorn proper amb elements de risc, habitatges en disseminats, acumulació objectes a l'exterior habitatge...

Salut física i psíquica

- Manca control de l'estat de la salut.
- Manca controls periòdics adients a l'edat i l'estat de salut
- Manca de control de vacunacions
- Manca de seguiment i suport a les nnee. (físiques)

- No seguir tractaments de malalties amb necessitat de tractament i cura concrets

2. COGNITIUS

Estimulació sensorial

- Manca d'estimulació dels sentits
- Entorn amb manca d'estímuls visuals tàctils olfactius..
- Quantitat i varietat i contingència inadequada.
- Manca d'interacció lúdica a la família,
- Manca d'estimulació lingüística a la família
- Absència d'experiències d'aprenentatge

Exploració física i social

- Manca de contacte amb l'entorn físic i social
- Entorn pobre i pocs estimulant, no adaptat a les necessitats del nen
- No permetre i privar de seguretat en l'exploració de l'entorn
- Sobreprotecció i no fomentar confiança i conductes autònomes

Comprensió de la realitat física i social

- Manca d'estímuls adequats a l'edat i a les necessitats
- Manca de suport adequat a l'edat per part de l'adult
- No assoliment de les capacitats adequades per edat

3. EMOCIONALS

Fa referència a la seguretat emocional, expressió emocional, xarxa de relacions socials, participació i autonomia progressiva, curiositat sexual-imitació i contacte, relació entorn físic i social-protecció riscos imaginaris, interacció lúdica, al fet de ser rebutjat o exclòs.

- Diagnòstic de trastorn de salut mental i de personalitat
- Presència d'indicadors de trastorn de salut mental i de personalitat
- Personalitat influenciable
- Existència de patiment emocional(haver perdut cuidador principal..)
- Manca de referents clars(pares o cuidadors de substitució)
- Manca d'incondicionalitat dels pares, no prioritzar necessitat si benestar del fill
- Estar parentalitzat, el fill assumeix responsabilitats de l'adult cuidador.
- Esser víctima de violència familiar
- Esser membre rebutjat o exclòs de la dinàmica familiar
- No tenir sentiment de pertinença vers unitat familiar
- Esser fill que manifesta les disfuncionalitats dels sistema parental

4. SOCIALS

- Immigrant sense pares al territori
- Pertanyer a grup etiquetat socialment (rebuig social)
- Fills de parella reconstituïda
- Orfenesa
- Figures de suport emocional
- Incondicionalitat del pares
- Estar parentalitzat
- Esser víctima de violència familiar i/o entre germans
- No esser fill comú de parella reconstituïda
- Haver perdut pare, mare o cuidador amb vinculació per mort o abandonament
- Esser el fill que manifesta el símptoma de les disfuncionalitats parentals
- Ésser el membre rebutjat / exclòs del grup de germans

5. ESCOLARS

(límits, escolar, formatiu, lleure, pre-laboral)

- Inadaptació escolar
- Fracàs escolar
- Desescolarització
- No suport dels pares en el procés

6. CONDUCTES DE RISC

- Adolescència conflictiva
- Consum de tòxics
- Participar en actes delinqüencials de forma reiterada
- Promiscuïtat sexual
- Prostitució
- Oposicionisme

FACTORS AGREUJANTS

Esser fill no desitjat

Vulnerabilitat per edat (0-3 anys)

Prematuritat i baix pes en néixer

Patir disminució física, psíquica i/o sensorial,
NEE

Dificultats de desenvolupament maduratiu (retard)

Patir problemes de salut greus (malaltia física crònica)

Comportament de l'infant que suposa un estrès addicional pel cuidador (exigent, nerviós, hiperactiu, oposicionisme, problemes de son, menjar...)

Dificultats idiomàtiques o d'integració.

Menor adoptat.

Menor amb xarxa social poc desenvolupada.

Menor amb pocs recursos personals (per les seves característiques, o per la seva edat 0-6 anys)

No visualització del menor per professionals o persones alienes al nucli familiar.

Cronicitat, freqüència, gravetat i repercussions del maltractament

Primera infància a presó.

Antecedents d'internament o altres mesures de protecció.

Per altra banda existeixen els **indicadors de risc**, que són els símptomes de la realitat del menor. Son variables directes que revelen que existeix una situació de risc o d'alt risc pel menor.

Així com quan he parlat de factors he classificat entre factors associats als pares, al nucli i al menor, quan parlem d'indicadors només tenim en compte aquells que fan referència al menor.

Alguns dels indicadors de risc de referència per l'estudi de situacions de risc en els Equips Especialitzats d'Atenció a la Infància, són:

- Absentisme escolar reiterat
- Explotació laboral.
- Mendicitat
- Negligència lleu, quan l'omissió no atempta contra la integritat física i/o psíquica del menor.
- Consum de tòxics
- Conductes predelinqüencials i/o activitats delinqüencials (conductes desadaptades en general)
- Problemes relacionats amb l'escolaritat (dificultat d'aprenentatge, fracàs escolar..)
- Embaràs

- Fugues de la llar.
- Conductes autolesives o intent de suïcidi.
- Manifestacions conductuals o comportaments sexuals inadequats a l'edat del menor.
- Dificultats d'adaptació social (retraïment, aïllament, pors..)
- Agressivitat
- Trastorns emocionals.
- Assumpció de rols parentals inadequats.
- Hàbits de menjar i son irregulars i/o inadequats.
- Seguiment mèdic excessiu, absent o amb mancances
- Vestit inadequat i/o falta d'higiene.
- Desenvolupament pondoestatural inferior a la seva edat cronològica.
- No progrés en els estadis evolutius a nivell de llenguatge i psicomotriu.
- Manca d'atenció i concentració del menor.

Els indicadors d'alt risc són els que anteriorment he descrit com a tipologies de maltractament:

- Maltractament prenatal
- Maltractament físic
- Abús sexual
- Maltractament psíquic o emocional
- Negligència greu
- Abandonament o renúncia del menor
- Abandonament emocional
- Submissió
- Maltractament institucional
- Explotació laboral
- Explotació sexual
- Prostitució infantil
- Sometiment a consum de drogues

Malgrat he fet esment dels factors de risc que poden afectar a una persona, aquests també poden ser de protecció. Factors de protecció són aquells que poden compensar una situació d'un menor en dificultats; i de risc quan poden precipitar una situació de risc o alt risc pel menor, com ja hem vist

ANNEX 4

Recull de factors de risc associat als progenitors i al menor. Font de referència: Document marc de l'EAIA Gironès.

FACTORS DE PROTECCIÓ

FACTORS DE PROTECCIÓ ASSOCIATS ALS PROGENITORS:

- Pare/ mare que demana ajuda.
- Pare/mare que sap protegir el fill (cobertura de les necessitats bàsiques, suport i orientació pel creixement i desenvolupament)
- Pare/mare amb recursos personals i habilitats socials.
- Pare/mare amb consciència de dificultats (personals i/o socials)
- Pare/mare amb vinculació afectiva adequada amb el seu fill.

FACTORS DE PROTECCIÓ ASSOCIATS AL NUCLI FAMILIAR:

- Nucli amb suport familiar adequat.
- Nucli amb suport de la xarxa social informal.
- Nucli amb un seguiment intensiu a nivell institucional, amb col·laboració per part dels seus membres.
- Nucli amb situació socio-economica estable.

FACTORS DE PROTECCIÓ ASSOCIATS AL MENOR:

- Menor amb recursos personals, amb un cert grau d'autonomia (que es pot protegir)
- Menor amb almenys una relació emocional estable amb un progenitor.
- Menor amb xarxa social de suport amb els familiars/ comunitat (escola o altres recursos socials) i amb vinculació amb aquesta.
- Menor amb vinculació afectiva adequada amb el seu medi familiar.
- Menor que pot demanar ajuda
- Clima educatiu obert, positiu i amb normes clares
- Models socials vàlids i resolutius.
- Balanç adequat entre responsabilitats socials /expectatives d'èxit
- Menor amb competències cognitives
- Menor amb característiques temperamentals afavoridores
- Menor amb experiències d'autoeficàcia i objectius personals de vida
- Menor amb actitud proactiva davant situacions d'estrès

Tots els factors de protecció que actuen negativament en el menor passen a ser considerats factors de risc.

ANNEX 5

Llistat de situacions de risc social. Font de referència: Llei 4/2010 dels Drets i Oportunitats de la Infància i l'Adolescència

Les situacions de risc recollides a la Llei 4/2010 dels Drets i Oportunitats de la Infància i l'Adolescència són:

- ✓ La manca d'atenció física o psíquica de l'infant o adolescent pels progenitors o titulars de la tutela o de la guarda, que comporti un perjudici lleu per a la salut física o emocional de l'infant o l'adolescent.
- ✓ La dificultat greu per a dispensar l'atenció física i psíquica adequada a l'infant o a l'adolescent per part dels progenitors o dels titulars de la tutela o la guarda.
- ✓ La utilització, pels progenitors, del càstig físic o emocional sobre l'infant o l'adolescent que, sense constituir un episodi greu o un patró crònic de violència, en perjudiqui el desenvolupament.
- ✓ Les mancances que, pel fet que no poden ésser adequadament compensades en l'àmbit familiar, ni impulsades des d'aquest mateix àmbit per a llur tractament mitjançant els serveis i recursos normalitzats, puguin produir la marginació, la inadaptació o el desemparament de l'infant o l'adolescent.
- ✓ La manca d'escolarització en edat obligatòria, l'absentisme i l'abandó escolar.
- ✓ El conflicte obert i crònic entre els progenitors, separats o no, quan anteposen llurs necessitats a les de l'infant o l'adolescent.
- ✓ La incapacitat o la impossibilitat dels progenitors o els titulars de la guarda o tutela de controlar la conducta de l'infant o adolescent que provoqui un perill evident de fer-se mal o de perjudicar terceres persones.
- ✓ Les pràctiques discriminatòries, pels progenitors o titulars de la guarda o tutela, contra les nenes o les noies, que comportin un perjudici per a llur benestar i llur salut mental i física, incloent-hi el risc de patir l'ablació o la mutilació genital femenina i la violència exercida contra elles.
- ✓ Qualsevol altra circumstància que, en el cas que persisteixi, pugui evolucionar i derivar en el desemparament de l'infant o l'adolescent.

ANNEX 6

Llistat de situacions de desemparament. Font de referència: Llei 4/2010 dels Drets i Oportunitats de la Infància i l'Adolescència

Les considerades per la Llei 4/2010 dels Drets i Oportunitats de la Infància i l'Adolescència com a situacions de desemparament en l'àmbit català, són:

- a. L'abandonament.
- b. Els maltractaments físics o psíquics, els abusos sexuals, l'explotació o altres situacions de la mateixa naturalesa efectuades per les persones a les quals correspon la guarda o que s'han portat a terme amb el coneixement i la tolerància d'aquestes persones.
- c. Els prejudicis greus al nadó causats per maltractament prenatal. Entès aquest com la manca de cura del propi cos, conscient o inconscient, o la ingesta de drogues o substàncies psicotròpiques per part de la dona durant el procés de gestació, i també el produït indirectament al nadó per la persona que maltracta la dona en procés de gestació.
- d. L'exercici inadequat de les funcions de guarda que comporti un perill greu per a l'infant o adolescent.
- e. El trastorn o l'alteració psíquica o la drogodependència dels progenitors, o dels titulars de la guarda o tutela, que repercuteixi greument en el desenvolupament de l'infant o l'adolescent.
- f. El subministrament a l'infant o l'adolescent de drogues, estupefaents o qualsevol altre substància psicotròpica o tòxica portat a terme per les persones a les quals correspon la guarda o per altres persones amb llur coneixement i tolerància.
- g. La inducció a la mendicitat, la delinqüència o la prostitució per part de les persones encarregades de la guarda, o l'exercici de les dites activitats portat a terme amb llur consentiment o tolerància, i també qualsevol forma d'explotació econòmica.
- h. La desatenció física, psíquica o emocional greu o cronificada.
- i. La violència masclista o l'existència de circumstàncies en l'entorn sociofamiliar de l'infant o l'adolescent, quan perjudiquin greument el seu desenvolupament.
- j. L'obstaculització pels progenitors o titulars de la guarda o tutela de les actuacions d'investigació o comprovació, o llur falta de col·laboració, quan aquest comportament posi en perill la seguretat de l'infant o l'adolescent, i també la negativa dels progenitors a participar en l'execució de les mesures adoptades en situacions de risc si això comporta la persistència, la cronificació o l'agreujament d'aquestes situacions.
- k. Les situacions de risc que per llur nombre, evolució, persistència o agreujament determinin la privació a l'infant o adolescent dels elements bàsics per al desenvolupament integral de la personalitat.
- l. Qualsevol altra situació de desatenció o negligència que atempti contra la integritat física o psíquica de l'infant o l'adolescent, o l'existència objectiva d'altres factors que n'impossibilitin el desenvolupament integral.

ANNEX 7

**Diagrama del Sistema Català de Protecció als Infants i
Adolescents a Catalunya.**

**Font de referència: Dades estadístiques DGAIA,
maig de 2009.**

**Guia bàsica de la Direcció General d'Atenció a la Infància i
l'Adolescència.**

ANNEX 8

Programa de formació del Departament de Benestar social i Família. Font de referència: Generalitat de Catalunya (2011)

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El Programa de formació del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya s'adreça tant al personal dels serveis públics del Departament i de la Generalitat, com a treballadors dels ens local integrats en la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de responsabilitat pública i els serveis d'iniciativa privada.

1. Objectius del Programa de formació
2. El pla director de formació 2011/2014
 - a. Principis bàsics
 - b. Línies estratègiques
 - c. Línies formatives promogudes pel Departament
 - i. Àmbits d'actuació destacables 2011/2014
 - ii. Formació per al personal del departament a partir de 2 objectius
 - d. Tipus de formació segons el contingut de les activitats i les persones destinataries
 - e. Instruments
3. Personal destinatari
4. Unitats gestores
5. Marc normatiu
6. Programa d'activitats formatives 2012
7. Memòria anual

1. Objectius del Programa de formació

Un dels objectius estratègics del Departament de Benestar Social i Família, en el marc de l'impuls de les polítiques socials, és promoure la formació dels professionals en els àmbits competencials del Departament, entesa des d'una triple vessant:

- Desenvolupar les competències professionals amb l'objectiu final de garantir la qualitat, l'eficiència i l'eficàcia de l'atenció social en benefici dels usuaris dels serveis i dels ciutadans en general, i alhora contribuir a l'assoliment dels objectius organitzatius i estratègics del Departament.
- Millorar els coneixements i les habilitats de les persones per facilitar la promoció i la mobilitat, amb l'objectiu d'augmentar el seu potencial professional.
- Afavorir que els professionals se sentin part integrant del Sistema Català de Serveis Socials i de la xarxa de serveis al ciutadà.

Amb aquesta finalitat, el Departament de Benestar Social i Família ha dissenyat un Pla director de formació que estableix els principis bàsics de l'estratègia formativa adreçada a la comunitat professional del Sistema català de serveis socials, tant del Departament de Benestar Social i Família i de la Generalitat, com també dels consells comarcals, ajuntaments i serveis d'iniciativa privada que formen part de la xarxa de serveis socials d'atenció pública.

2. El Pla director de formació 2011-2014

El Pla director de formació ha estat dissenyat pel Departament de Benestar Social i Família amb la finalitat de promoure la formació, un dels objectius estratègics del departament en el marc de l'impuls de les polítiques socials.

A. Principis bàsics

El Pla director estableix els principis bàsics de l'estratègia formativa adreçada a la comunitat professional del Sistema Català de Serveis Socials, tant del Departament de Benestar Social i Família i de la Generalitat, com també dels consells comarcals, ajuntaments i serveis d'iniciativa privada que formen part de la xarxa de serveis socials d'atenció pública. Són els següents:

- Lideratge del Departament de Benestar Social i Família
- Innovació
- Qualitat
- Lifelong learning i formació continuada
- Eficàcia i eficiència
- Territorialització
- Incorporació de les noves tecnologies

B. Línies estratègiques

- Integrar la formació a l'estratègia general del Departament amb la finalitat de donar suport en l'assoliment dels objectius organitzacionals.
- Millorar i innovar la formació dels professionals del Departament, del Sistema Català de Serveis Socials i de la xarxa de serveis al ciutadà.
- Aplicar les noves tecnologies de la informació i de la comunicació a la formació.
- Gestionar la transferència i la difusió del coneixement, mitjançant l'afavoriment de les capacitats d'autoaprenentatge dels professionals.
- Potenciar una oferta formativa de qualitat en matèria de funció directiva.
- Mantenir una oferta formativa de qualitat per al personal tècnic i de suport.
- Fomentar la coordinació amb altres institucions de formació.
- Promoure la recerca de qualitat, la difusió i la gestió del coneixement relatiu a l'administració pública.
- Facilitar un ambient favorable a l'aprenentatge.
- Establir aliances estratègiques amb les universitats.

C. Línies formatives promogudes pel Departament

Les línies formatives es concreten en el Programa de Formació anual elaborat en funció de les necessitats detectades per les unitats del Departament i les prioritats que aquest determina.

➤ Ambits d'actuació destacables 2011/2014

Impuls a la formació organitzada directament pel Departament:

- cursos de formació permanent i continuada
- espais de reflexió, divulgació i debat
- suport virtual a la formació presencial
- formació semipresencial i a distància

Edició de material didàctic i de documents de suport tècnic (suport paper, informàtic i web).

Suport a corporacions locals per a activitats formatives (en el marc del contracte-programa plurianual amb el Departament).

Promoció de l'assistència a activitats formatives organitzades per entitats externes pel desenvolupament de les competències pròpies del lloc de treball del personal del Departament.

➤ Formació per al personal del departament a partir de 2 objectius:

Objectiu1:

Desenvolupar les competències professionals per dur a terme eficaçment les funcions pròpies del lloc de treball, contribuint així a l'assoliment dels objectius organitzatius estratègics i a la millora del servei públic.

Aquest objectiu s'assoleix mitjançant:

- a. Formació d'acollida, per a l'adaptació al nou lloc de treball.
- b. Formació d'actualització i aprofundiment, necessària per a la millora en la prestació del servei.
- c. Formació estratègica, per desenvolupar nous projectes, nous serveis o proposada per òrgans interdepartamentals. Realitza una funció de suport a les polítiques del Govern.

Objectiu 2:

Millorar les competències del personal amb vista a la mobilitat i a la promoció vertical i horitzontal, amb l'objectiu d'augmentar el seu potencial professional, independentment de les tasques que desenvolupen.

Aquest objectiu s'assoleix mitjançant:

- d. Formació bàsica, basada en l'interès de les persones i de l'organització a realitzar formació en matèries relacionades amb l'Administració i els serveis públics. Els continguts i la metodologia de les accions formatives s'orientaran a l'adquisició de formació bàsica en coneixements, habilitats i actituds.

D. Tipus de formació segons el contingut de les activitats i les persones destinataries

En consonància amb la Llei de Serveis Socials, el Pla director de formació del Departament de Benestar Social i Família recull unes línies formatives que se centren en els següents aspectes:

- Formació directiva per al personal del Departament, que li doni un marc conceptual pluridisciplinari i uns instruments útils per afrontar la gestió pública.
- Formació d'acollida, bàsica, d'actualització/aprofundiment i estratègica adreçada al personal del Departament.
- Formació especialitzada per als professionals del Sistema Català de Serveis Socials: Atenció a les persones i promoció de l'autonomia personal
- Formació especialitzada per a professionals del Sistema Català de Serveis Socials: Intervenció per a la inclusió social
- Formació especialitzada per als professionals del Sistema Català de Serveis Socials: Serveis socials i món local
- Formació especialitzada per als professionals del Sistema Català de Serveis Socials: Atenció a la infància, a l'adolescència i a les famílies
 - Formació per a directius de centres residencials d'acció educativa i de centres d'acolliment.
 - Les noves polítiques públiques d'infància i adolescència a Catalunya: la llei dels drets i oportunitats de la infància i l'adolescència.
 - La realitat de la infància al món.
 - Serveis d'atenció i orientació a famílies. Treball interdisciplinari.
- Formació especialitzada per als professionals del Sistema Català de Serveis Socials: Promoció de l'eradicació de la violència masclista i familiar
- Formació estratègica per a la promoció del civisme i l'acció comunitària
- Impuls de la formació per a agents vinculats a programes i activitats de voluntariat
- Formació especialitzada per als professionals que treballen amb el poble gitano
- Acolliment de persones nouvingudes
- Impuls a les polítiques de joventut
- Promoció de les polítiques de dones

E. Instruments

- ❖ *Consell de direcció del departament.*

El Consell de Direcció del Departament és l'òrgan encarregat d'impulsar, fer el seguiment i avaluar el Pla Director de Formació.

❖ *Comitè d'expertes i experts en formació en l'àmbit de l'acció social.*

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social és un òrgan col·legiat adscrit a la Secretaria General del Departament de Benestar Social i Família amb funcions d'assessorament en la definició dels programes de formació de la comunitat professional de l'àmbit de l'acció social i també actua en l'estudi i l'observació de l'evolució de les professions en aquest camp d'actuació, tant pel que fa a la formació com a les competències professionals, condicionades pels canvis demogràfics, econòmics i socioculturals, així com per l'evolució dels entorns institucionals i de les organitzacions.

Són funcions del Comitè:

1. Vetllar per l'adaptació de les professions de l'àmbit de l'acció social, tant pel que fa a la formació com al contingut de les competències professionals requerides, d'acord amb els canvis demogràfics, econòmics i socials, així com amb l'evolució dels entorns institucionals i de les organitzacions.
2. Fomentar el coneixement i reconeixement de la societat en relació amb les professions vinculades a l'àmbit de l'acció social.
3. Elevar propostes als ens responsables de la formació del personal dedicat als serveis socials, en particular, i a l'àmbit de l'acció social, en general, sobre els criteris i les prioritats en aquesta matèria.
4. Elaborar propostes de modificació i adaptació de programes docents corresponents als diferents perfils professionals dedicats a l'àmbit de l'acció social, per adequar els seus continguts a les prioritats i els objectius establerts en la planificació de serveis.
5. Formular propostes de coordinació entre les diferents institucions i entitats dedicades a la formació del personal de l'àmbit dels serveis socials i de l'acció social.
6. Promoure la innovació pedagògica per tal d'aconseguir l'evolució continuada de les capacitats de formació, reciclatge i perfeccionament de la comunitat professional de l'àmbit de l'acció social.
7. Avaluar els programes de formació del personal dels serveis socials proposats per la Generalitat de Catalunya i fer-ne el seguiment, així com tots aquells vinculats a l'àmbit de l'acció social.
8. Emetre informes sobre els criteris que caldrà tenir en compte per al reconeixement i acreditar institucions dedicades a la formació de professionals de l'àmbit de l'acció social.
9. Acreditar el contingut i la durada d'aquelles activitats formatives determinades per aquest Comitè.
10. Aprovar les propostes sobre perfils professionals en l'àmbit de l'acció social, elaborades en els diferents seminaris de treball constituïts amb aquest objectiu per professionals amb experiència en les funcions del perfil professional proposat.
11. Revisar i aprovar les propostes d'actualització dels perfils professionals aprovats amb anterioritat per adaptar-los a l'evolució de les necessitats socials.
12. Avaluar el Pla estratègic de serveis socials pel que fa a la formació dels recursos humans en serveis socials i fer-ne el seguiment.
13. Informar al Consell General de Serveis Socials sobre matèria docent relacionada amb l'àmbit de l'acció social, si escau.
14. Elaborar un pla quadriennal d'actuacions que tindrà en compte les activitats formatives organitzades en matèria de polítiques transversals de la Generalitat.
15. Elevar anualment una memòria de les seves actuacions a la persona titular del departament competent en matèria d'acció social.
16. Fer altres actuacions encomanades pel departament competent en matèria d'acció social.

❖ *Reconeixement de la formació d'interès en serveis socials.*

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social atorga el reconeixement de Formació d'Interès en Serveis Socials a les activitats de formació continuada i permanent i els espais de reflexió i debat oferts, prioritàriament, als professionals dels serveis socials, que destaquin per contribuir a la gestió i difusió del coneixement en l'àmbit dels serveis socials i a la innovació en aquesta àrea, així com per la seva eficàcia i l'impacte que tenen en el sector.

❖ *Centre de documentació de serveis socials i portal dixit.*

- ❖ *Acreditació de competències professionals.*
- ❖ *Documents de suport tècnic i material didàctic.*

3. **Personal destinatari**

Les activitats formatives d'aquest Programa s'adrecen:

- a) Al personal que presta serveis al Departament de Benestar Social i Família.
- b) Al personal tècnic qualificat del Sistema Català de Serveis Socials, el qual comprèn tant els serveis públics de la Generalitat, dels Consells Comarcals i dels Ajuntaments integrats en la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de responsabilitat jurídica pública, com també els serveis d'iniciativa privada.

Hi ha activitats que s'adrecen exclusivament al personal propi del Departament de Benestar Social i Família, altres de caràcter mixt que s'adrecen tant al personal propi d'aquest Departament com al personal d'institucions i entitats col·laboradores i, finalment, activitats obertes al personal de qualsevol entitat o establiment de serveis socials.

4. **Unitats gestores**

Les activitats formatives depenen de diferents unitats gestores, segons la temàtica i el personal destinatari.

- **Gabinet tècnic:** Aquesta unitat gestiona i promou les activitats formatives de formació especialitzada de la comunitat professional del Sistema català de serveis socials. Les persones destinatàries de les seves activitats són tant el personal del Departament de Benestar Social i Família com el dels ens locals integrats en la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública i els serveis d'iniciativa privada.
- **Servei de recursos humans:** El Servei de Recursos Humans és responsable d'activitats formatives que s'adrecen de forma exclusiva a la comunitat professional del Departament de Benestar Social i Família. Les línies formatives en què incideix són la formació bàsica, d'actualització i aprofundiment i directiva d'aquest col·lectiu professional.
- **Servei de prevenció de riscos laborals:** Aquest servei té l'objectiu de promoure la seguretat i la salut de les persones que treballen al Departament de Benestar Social i Família. Les seves activitats formatives promouen l'aplicació de mesures i la realització d'activitats necessàries per a la prevenció dels riscos derivats del treball.

5. **Marc normatiu**

Juntament amb els objectius marcats pel Pla director de formació, el Programa de formació segueix les pautes marcades pel següent marc normatiu:

- Títol 7è de la Llei 12/2007 de serveis socials.
- Article 10.2 del III Acord sobre condicions de treball del personal de l'àmbit d'aplicació de la Mesa General de negociació de l'Administració de la Generalitat de Catalunya
- Article 51 del VI Conveni col·lectiu únic d'àmbit de Catalunya del personal laboral de la Generalitat de Catalunya per al període 2004-2008

6. **Programa d'activitats formatives 2012**

El programa d'activitats formatives es dissenya i elabora anualment i ofereix informació dels cursos que el Departament de Benestar Social i Família ofereix tant a la comunitat professional del Departament com a la del Sistema Català de Serveis Socials.

La formació ofertada es classifica en formació especialitzada i formació bàsica i d'aprofundiment:

- o Formació especialitzada
Activitats adreçades als professionals del Sistema Català de Serveis Socials, tant del Departament de Benestar Social i Família, com del món local i dels serveis d'iniciativa privada, desglossades entre els següents àmbits:
 - o Serveis socials i món local
 - o Atenció a la infància i a l'adolescència
 - o Promoció de l'autonomia personal
 - o Atenció a gent gran
 - o Atenció a persones amb discapacitat
 - o Acollida i atenció a persones nouvingudes
 - o Ètica
 - o Qualitat
 - o Formació de personal directiu
 - o Promoció de l'eradicació de la violència masclista i/o familiar
 - o Formació en altres àmbits
 - o Activitats DIXIT
 - o Cursos del Pla de Formació del Voluntariat de Catalunya

- o Formació bàsica i d'aprofundiment
Activitats adreçades exclusivament als professionals del Departament de Benestar Social i Família.

7. Memòria anual

La memòria anual és l'instrument emprat per l'administració com a sistema avaluador de les activitats formatives ofertades.

On consten les activitats formatives realitzades en funció de l'àmbit o temàtica, les hores de formació impartides, el nombre d'assistents que hi han participat (del departament i agents externs), les sol·licituds registrades, si els objectius del programa formatiu s'han acomplert en base als qüestionaris recollits dels participants i de les avaluacions fetes pels docents participants en cadascuna.

Els qüestionaris que permeten avaluar: objectius i continguts, metodologia, aplicació pràctica, valoració del docent,

ANNEX 9

Quadre resum de les Necessitats Infantils (Lòpez, 1995)

ANNEX 10

Fitxes de treball corresponents als continguts a treballar a la sessió 4 de l'activitat formativa plantejada.

FITXA 1

Respondre adequadament a les senyals i necessitats de contacte de l'infant.	
Objectiu 1:	Conèixer al nadó per poder donar resposta a les seves necessitats (temperament i ritmes)
Objectiu 2:	Ajustar-se al fill
Mètodes:	
Orientacions en quant a l'acció	<p>Observar-lo en les seves conductes i respostes. Mirar-se'l. Posar atenció en les seves reaccions davant les actuacions dels pares. Estar pendent. Comprendre quines son les necessitats del nadó i la forma com les manifesta (gana, son, demandes d'atenció, temors, cansament, etc)</p> <p>Compartir i destinar-li temps en les activitats de la vida diària i en les d'oci i temps de lleure. Parar-li atenció.</p> <ul style="list-style-type: none">- Jugar amb el nadó en una relació cara a cara.- Jugar a través de jocs més moguts. <p>Interpretar adequadament la resposta del nen per tal de cobrir de forma adequada la senyal o necessitat mostrada.</p>
Estratègies i recursos de treball	<ul style="list-style-type: none">- Fer preguntes per escrit a la mare sobre el fill sobre el seu dia a dia, per tal d'afavorir que es mirin al fill i li prenguin atenció (si puja escales, com s'aixeca, quan es posa el dit a la boca...)- Possibilitar experiències i espais per vivenciar sensacions, sentiments... a través de dinàmiques- ja que considero que només experimentant, sentint i vivenciant és possible un canvi en la conducta d'un individu, en aquest cas del comportament d'atenció vers el fill (en la forma d'establir la comunicació o d'estar atent a les seves senyals...)- Afavorir els contactes sensorials privilegiats que es mantenen entre la figura de vinculació i el nen.- Sessions de vídeo filmació al domicili.- Cantar-li cançons i introduir jocs rítmics. Viure l'experiència d'escoltar cantar a la mare, explicant una història, mirar un conte amb imatges asseguts a la falda... són vivències que no només ajudaran al nen a aprendre el llenguatge, sinó quelcom més important: que es pot aprendre des del plaer compartit, amb la seguretat que aporta un bon contacte emocional amb la mare o el pare.- Reconèixer els esforços del nen per mantenir la proximitat amb les persones amb les que està vinculat. Per exemple: L'angoixa davant la separació, que es manifesta per una activació dels esforços per atraure a la figura d'aferrament, seguits per sentiments de tristesa i abandonament per la seva pèrdua.

FITXA 2

Empatitzar amb els sentiments del fill. Connectar emocionalment amb el nen.	
Cosideracions	<p>Tal i com apunta Sadurní, M (2011) en el llibre <i>Vincle afectiu i desenvolupament humà</i>, és important que els pares interpretin les emocions de l'infant i l'ajudin a regular-les, per tal que el nen arribi a tenir-ne consciència i aprengui progressivament a regular-les ell mateix. A més que crearà un patró intern de la situació, de manera que aquest patró generarà una expectativa anticipada d'allò que passarà si es troba en una situació semblant, per exemple, ploro i sé que em bressolaran... Els bebès tenen emocions senzilles: senten confort i desconfort. Brazelton (1992) i altres autors apunten la idea que els bebès neixen amb diferents llindars d'excitabilitat i capacitat de regulació. Hi ha bebès més sensibles que d'altres, que s'estressen amb més facilitat, que son més difícils de calmar, que s'espanten amb més freqüència.. aquests aspectes fan referències a les diferències temperamentals dels infants, que tenen una base biològica, que explica que hi hagi infants que reaccionen davant els estímuls visuals, auditius i olfactivs nous i desconeguts amb un alt nivell d'activitat motriu que és la forma que l'organisme d'un bebè té de comunicar-nos el seu estrès, per altra banda hi ha infants més desinhibits, que presenten menys respostes negatives davant estímuls nous. Per tant, el temperament, tal i com ja he apuntat anteriorment és una qüestió a tenir present, però tant sí el bebè té un temperament fàcil o difícil, aquest no pot per sí sol controlar les seves emocions ni regular-les, precisa de l'amor d'un altra ser humà, necessitarà la mare. La mare té un poder per calmar a l'infant, és aquella que amb un somriure o una abraçada fa sentir l'infant segur i allunya les seves tristeses i temors. El pares no tenen només el poder de retornar la tranquil·litat i confort a l'infant, sinó que a través de la seva cura i amor el nen arriba a tenir consciència de les seves emocions. L'infant plora i la mare acut, sol·licita, i una mirada li és suficient per endevinar i sentir l'emoció i la necessitat de l'infant. La mare llegeix l'emoció i hi posa paraules i dona una resposta (malgrat a vegades no sigui tan fàcil).</p>
Objectiu 1:	Reconèixer les diferents emocions que experimenta el nen.
Objectiu 2:	Donar-li el recolzament emocional necessari.
Objectiu 3:	Oferir qualitat afectiva.
Mètodes:	
Orientacions en quant a l'acció	<p>Observar-lo en les seves conductes i respostes. Mirar-se'l. Posar atenció en les seves reaccions davant les actuacions dels pares. Estar present. Comprendre quines son les necessitats del nadó i la forma com les manifesta (gana, son, demandes d'atenció, temors, cansament, etc)</p> <p>Compartir i destinar-li temps en les activitats de la vida diària i en les d'oci i temps de lleure. Parar-li atenció.</p> <ul style="list-style-type: none">- Jugar amb el nadó en una relació cara a cara.- Jugar a través de jocs més moguts. <p>Oferir la resposta adequada per tal de cobrir la necessitat mostrada:</p> <p>MOSTRAR PROXIMITAT EMOCIONAL. Abraçar, petonejar, valorar les seves capacitats o l'adquisició d'una nova habilitat amb el reforç positiu. Atendre les seves demandes d'atenció.</p> <p>Els nadons son extremadament sensibles a les veus humanes i per adreçar-</p>

	<p>nos a aquests cal adreçar-nos a aquests d'una determinada manera: Parlar més lentament, utilitzar un to de veu amb variacions ritmiques i depenent del moment prosodia exagerada (aspectes que normalment apareixen de forma natural però en la tipologia de mares descrita no és així).</p> <p>En el primer any de vida quan el nen comença a dir les seves primeres paraules cal oferir un feedback adequat amb un determinat tipus de parla. Normalment s'ha d'emprar articulació clara, bona entonació, simplicitat i una gran adaptació a les possibilitats infantils. Tons aguts i patrons d'accentuació molt marcats és el que crida l'atenció del nen i per això es recomanable la parla adreçada al nen gaudeixi d'aquestes característiques. El lèxic emprat ha de fer referència al aquí i ara.</p> <p>És important verbalitzar els estats i accions que atribueixen al nen.</p> <p>CONSOLAR. Oferir consol, per exemple discriminar els diferents tipus de plor i donar la resposta adequada al nadó = al nadó el poden balancejar, cantar o parlar-li per calmar-lo. A més edat, el consol es pot oferir compartint amb el nen estructures de joc que el distreguin mentre el menjar es refreda, per exemple.</p> <p>El nen que com a resposta al seu plor rep una mà alçada de la mare o pare, o els seus crits o la seva indiferència, acabarà interioritzant aquesta resposta com a patró i el plor deixarà de ser una resposta emocional al seu dolor perquè haurà perdut el sentit de la resposta esperada. Alhora que comportarà obstacles majors a l'hora de sentir, empatitzar i per tant, reaccionar davant el plor d'un altra persona, àdhuc el dels propis fills/es.</p>
<p>Estratègies i recursos de treball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fer escriure a la mare per evidenciar els seus sentiments i conducta en relació al fill. - Possibilitar experiències i espais per vivenciar sensacions, sentiments... a través de dinàmiques- ja que considero que només experimentant, sentint i vivenciant és possible un canvi en la conducta d'un individu, en aquest cas del comportament d'atenció vers el fill (en la forma d'establir la comunicació o d'estar atent a les seves senyals...) - Sessions de video filmació al domicili. - Reproducció d'estratègies amb els nens- ensenyar mètodes de joc, discursos.. - El joc, a qualsevol edat del nen, és una activitat de gran importància per a un bon desenvolupament. De fet és ben sabut que determinats jocs apareixen a una edat determinada i que, quan no apareixen, això pot ser indicador d'un trastorn en el desenvolupament. El joc és un mitjà per explorar i conèixer el món exterior, però també permet al nen expressar el que passa en el seu món interior: els seus sentiments, idees, desitjos, pors, el desenvolupament de la seva intel·ligència i de la seva imaginació. <p>Al jugar, el nen desplaça al món exterior les seves pors, angoixes i problemes interns, dominant-los a través de l'acció. Repetir en el joc situacions que l'han desbordat permet fer actiu el que va viure o va patir de forma passiva; canviar un final llastimós o viure situacions que a la vida real li estarien completament prohibides.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cantar-li cançons i introduir jocs rítmics. Viure l'experiència d'escoltar cantar a la mare, explicant una història, mirar un conte amb imatges asseguts a la falda... són vivències que no només ajudaran al nen a aprendre el llenguatge, sinó quelcom més important: que es pot aprendre des del plaer compartit, amb la seguretat que aporta un bon contacte emocional amb la mare o el pare.

FITXA 3

Oferir l'estimulació adequada, sense arribar a una sobreexcitació.	
Objectiu 1:	Oferir la oportunitat d'explorar objectes/materials nous.
Objectiu 2	Permetre que practiqui l'adquisició de noves habilitats.
Objectiu 3	Permetre l'exploració a partir de la seguretat donada a partir de la figura de vinculació
Mètodes:	
Orientacions en quant a l'acció	<ul style="list-style-type: none">- Posar al seu abast objectes i jocs que poden ser coneguts pel nadó a través de diversos sentits perceptius: tàctil, visual, auditiu i que no ofereixin perill per l'exploració bucal.- Permetre que explori el menjar i aprofitar per cantar-li i comunicar-se amb ell/a.- Quan comenci a gatejar i arrossegar-se per terra, organitzar una àrea segura on pugui practicar les seves habilitats.- Crear rutines en els hàbits quotidians i en els jocs. Progressivament en els jocs anar introduint elements canviants, ja que així van creant en el nadó expectatives sobre les accions i indueix als primers nivells de representació mental.
Mètodes: Estratègies i recursos de treball	<ul style="list-style-type: none">- Sessions de video filmació al domicili.- Reproducció d'estratègies amb els nens- ensenyar mètodes de joc, discursos..- Cantar-li cançons i introduir jocs ritmics. Viure l'experiència d'escoltar cantar a la mare, explicant una historia, mirar un conte amb imatges asseguts a la falda... són vivències que no només ajudaran al nen a aprendre el llenguatge, sinó quelcom més important: que es pot aprendre des del plaer compartit, amb la seguretat que aporta un bon contacte emocional amb la mare o el pare.